

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorzczak (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa Y. B.

przeciwko S. S.-M.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 maja 2022 r.,

na skutek zażalenia pozwanej na wyrok Sądu Okręgowego w R.

z dnia 22 kwietnia 2021 r., sygn. akt VI Ga [...],

uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego do orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy w R., na skutek apelacji pozwanej S. S.-M., uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w R. z dnia 5 listopada 2019 r. wydany w sprawie z powództwa Y. B. w sprawie o zapłatę.

Sąd Okręgowy wskazał, że w sprawie wystąpiły rozbieżności w zgromadzonym materiale dowodowym i zachodziła konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego w znacznej części przez dopuszczenie dowodów osobowych. Mając na względzie, że wynik postępowania dowodowego, niemożliwy do przewidzenia na tym etapie postępowania, mógłby pozbawiać jedną ze stron

prawa do postępowania dwuinstancyjnego, Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony apelacją wyrok na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła zażaleniem pozwana, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., z zastrzeżeniem sytuacji określonych w art. 386 § 2 i 3 k.p.c., sąd może uchylić zaskarżony apelacją wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Sąd Okręgowy nie powołał się wprost na żadną z wymienionych w tym przepisie przesłanek, z motywów zaskarżonego wyroku wynikało natomiast, że przyczyn wydania wyroku kasatoryjnego Sąd Okręgowy upatrywał w popełnionych przez Sąd Rejonowy uchybieniach w zakresie postępowania dowodowego.

W judykaturze Sąd Najwyższego zwracano jednak uwagę wielokrotnie, że błędy dotyczące ustaleń faktycznych, w tym nieprawidłowe pominięcie określonych dowodów, błędna ocena dowodów lub zaniechanie dokonania określonych ustaleń – nieodzownych w ocenie sądu drugiej instancji – nie stanowią nierozpoznania istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. i mogą uzasadniać wydanie orzeczenia kasatoryjnego przez sąd drugiej instancji tylko wtedy, gdy ich skala skutkuje koniecznością przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 *in fine* k.p.c.). Obecne brzmienie art. 386 § 4 k.p.c., nadane ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. nr 48, poz. 554), nie przewiduje natomiast możliwości wydania wyroku kasatoryjnego w sytuacji, w której konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w znacznej części. Sprawne funkcjonowanie modelu apelacji pełnej wymaga bowiem, by przypadki uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania ze względu na niedostatki w zakresie ustaleń faktycznych miały charakter wyjątkowy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23

października 2020 r., IV CZ 65/20, niepubl. i z dnia 28 maja 2021 r., I CZ 24/21, niepubl.).

W przyjętym w kodeksie postępowania cywilnego modelu apelacji pełnej (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 r., Nr 6, poz. 55), sąd drugiej instancji dysponuje kompetencją do prowadzenia postępowania rozpoznawczego, tak w aspekcie gromadzenia materiału procesowego, jak i oceny prawnej, na równi z sądem pierwszej instancji. Nic nie stało zatem na przeszkodzie, aby Sąd Okręgowy, dostrzegłszy potrzebę przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków oraz przesłuchania stron przeprowadził samodzielnie te dowody, dokonał stosownych ustaleń i w oparciu o rozszerzoną w ten sposób podstawę faktyczną wydał rozstrzygnięcie merytoryczne.

Uzupełniając należało zauważyć, że prowadzenie postępowania dowodowego w drugiej instancji, nawet w szerokim zakresie, i dokonanie na jego podstawie samodzielnych ustaleń, nie prowadzi do naruszenia konstytucyjnego prawa do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji RP), jak również dwuinstancyjnego modelu postępowania sądowego, statutowanego w art. 176 ust. 1 Konstytucji RP (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 marca 2003 r., SK 8/02, OTK-A 2003, nr 3, poz. 20 i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 listopada 2010 r., Ts 49/10, OTK-B 2011, nr 1, poz. 90 i z dnia 6 października 2015 r., Ts 52/14, OTK-B 2015, nr 5, poz. 446).

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

a.s.